

А. Г. Філінюк, С. В. Олійник

**НАУКОВІ ФОРУМИ В КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ
ДО 100-РІЧЧЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

Підготовка та відзначення столітнього ювілею першого в Україні Кам'янець-Подільського державного українського університету, правонаступником якого виступає Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, складалась із низки різноманітних заходів загальнодержавного, регіонального та місцевого характеру.

У рамках ювілейних заходів чільне місце посіли наукові форуми, що проводилися з ініціативи та на базі університету-ювіляра. Помітним явищем у науковому житті Хмельниччини та України стала Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретичні засади і практичний досвід підготовки педагогів історичного та філологічного профілів у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, що відбулася 11-12 вересня 2018 р. Ініціаторами її проведення виступили історичний і факультет і факультет української філології та журналістики, котрі функціонують у структурі закладу вищої освіти усі сто років. Учасники пленарних і секційних засідань цієї авторитетної конференції, що проходила в головному корпусі університету, представляли заклади вищої, середньої і післядипломної педагогічної освіти та наукових установ Києва, Вінниці, Кам'янця-Подільського, Рівного, Тернополя, Хмельницького, Чернівець й інших міст України. Із понад 40 доповідей у роботі конференції взяли участь 16 докторів, професорів, 17 кандидатів історичних, педагогічних, філологічних, філософських наук, викладачі, магістри і бакалаври, студенти бакалаврського та магістерського рівнів, представники учительської громадськості.

Характерною особливістю конференції стало опублікування до початку її роботи наукового збірника «Гуманітарна освіта у вищій школі: історичний досвід, проблеми та перспективи» за редакцією ректора університету, професора С. Копилова (Кам'янець-Подільський, 2018)». До нього увійшла абсолютна більшість представлених доповідей і повідомлень. Безумовно, найбільш резонансними стали доповіді, виголошені на першому пленарному засіданні конференції, зокрема доктора історичних наук, професора кафедри історії України університету Олександра Завальнюка «Кадровий склад історико-філологічного факультету Кам'янець-Подільського державного українського університе-

ту: проблема формування і забезпечення навчального процесу (1918-1920 рр.», доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України університету Анатолія Філінюка «Кадрова і теоретико-методологічна складова підготовки фахівців на історичному факультеті Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: досвід, проблеми, перспективи», доктора історичних наук, професора, провідного наукового співробітника Інституту стратегічних досліджень Віталія Лозового (м. Київ) «Роль гуманітарної освіти у формуванні національної ідентичності та консолідації суспільства в умовах суспільно-політичної кризи в Україні», доктора історичних наук, професора, завідувача відділу Інституту історії України НАН України Олександра Лисенка «Історична пам'ять у полідисциплінарному дидактичному вимірі: пізнавальні можливості та компетентності», доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української мови університету Людмили Марчук «Лінгвістичні дослідження наукового доробку Івана Огієнка як засіб формування та підготовки філолога вищої кваліфікації», доктора історичних наук, доцента Київського національного університету імені Тараса Шевченка Андрія Чуткого «Підготовка педагогів історичного профілю як ключове завдання у справі зміцнення української державності через сферу освіти», доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки та управління навчальним закладом університету Ірини Кучинської «Ключові компетентності науково-педагогічного працівника сучасного вишу: пріоритетні цінності й орієнтири», кандидата педагогічних наук, доцента, заступника директора Рівненського обласного наукового ліцею-інтернату Віктора Мисана «Кого потребує сучасна українська школа – історика чи вчителя історії?», доктора історичних наук, професора Вінницької академії безперервної освіти Олексія Струкевича «Підготовка фахівців-Істориків: питання змісту навчального матеріалу у роботі з ними», доктора філософських наук, доцента кафедри філософських наук університету Світлани Ганаби «Філософсько-освітні ідеї Василя Зеньківського: інноваційний потенціал традиції» та інших.

Доволі змістовна, зацікавлена розмова відбулась у секціях конференції – «Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: історія і сучасність» та «Практичний досвід і перспективи підготовки педагогів історичного та філологічного профілів у вищій школі». Завершився форум підсумковим пленарним засіданням і прийняттям рекомендацій про продовження наукових студій з проблем теоретичної підготовки й узагальнення підготовки педагогів історичного та філологічного профілів в Україні.

Більш масштабною й представницькою стала Міжнародна наукова конференція «Художній вимір та історичні контексти життєтворчості Івана Огієнка», що пройшла 11-12 жовтня 2018 р. Науковий форум ініціювали кафедри історичного факультету та факультету української філології і журналістики Кам'янець-По-

дільського національного університету імені Івана Огієнка в співпраці з університетом імені Марії Кюрі-Склодовської м. Люблін Республіки Польща й Торонтським університетом з Канади.

Пленарне засідання конференції в 208 аудиторії головного корпусу відкрив вступним і вітальним словом ректор університету професор С. Копилов. З доповідями виступили доктори історичних наук, професори Л. Баженов (Кам'янець-Подільський), О. Завальнюк (Кам'янець-Подільський), Ю. Телячий (Київ), В. Ляхощкий (Київ), О. Ресет (Київ), доктори філологічних наук, професори О. Кеба (Кам'янець-Подільський), М. Степаненко (Полтава), Ж. Янковська (Острог), І. Набитович Люблін, Н. Бернадська (Київ), Л. Марчук (Кам'янець-Подільський), доктор педагогічних наук, професор І. Кучинська (Кам'янець-Подільський). Особливо жвавий інтерес викликали доповіді професорів Л. Баженова про Кам'янець-Подільський державний український університет (1918–1921) як центр вітчизняної науки і краєзнавства на Поділлі, О. Завальнюка «Іван Огієнко про своє життя, науково-педагогічну, державно-управлінську і громадську діяльність у Кам'янці-Подільському: інтерпретація історика», Ю. Телячого «Українське національно-культурне відродження в 1917–1921 рр.: до проблеми методологічного контексту», В. Ляхощкого «Взірець організаторського таланту, педагогічної мудрості, високої інтелігентності», П.-Р. Магочія «Транснаціональний підхід до вивчення та реконструкції історії України», О. Кеби «Художньо-естетичні аспекти Огієнкового перекладу Біблії», М. Степаненка «Концепт «рідна мова» в перифрастичному представленні Івана Огієнка», Ж. Янковської «Історико-релігійна монографія Івана Огієнка «Дохристиянські вірування українського народу» в контексті поступування народознавчої науки», І. Набитовича «Ведута Парижа та французький імпресіонізм у літературному доробку Дарії Віконської», Н. Бернадської «Інтелектуальний роман у світовій літературі: художній досвід Ольги Мак», Л. Марчук «Фемінність української мови: погляди І. Огієнка на проєкції та сучасність» та І. Кучинської «Виховання громадянськості у педагогічних поглядах Івана Огієнка».

Жвавими дискусіями вирізнялися засідання десяти секцій наукового форуму. До прикладу, на секції «Іван Огієнко і Кам'янець-Подільський державний український університет» з підвищеним інтересом обговорювали доповіді кандидата філологічних наук, професора Г. Насмінчук «У руслі традицій Івана Огієнка: здобутки і перспективи кафедри історії української літератури та компаративістики», кандидата філологічних наук В. Притуяка «Кам'янецька доба наукової діяльності Івана Огієнка», кандидата педагогічних наук, доцента Т. Франчук «Ідеї фундаторів Кам'янець-Подільського університету через призму сучасної освітньої стратегії розвитку», магістрантки О. Неільчук «Науковий дискурс мовознавців Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Учасники секції «Духовна і науково-педагогічна діяльність Івана Огієнка в контексті українського національного відроджен-

ня» виявили неабияку зацікавленість до доповідей кандидата філологічних наук Л. Реви із Києва (Іван Огієнко, його роль в українській культурі), кандидата філологічних наук, доцента С. Полякової з Дніпра (Національно-релігійні засади Івана Огієнка в науково-популярних виданнях), кандидата педагогічних наук, доцента О. Горбатюк із Кам'янця-Подільського (Духовні аспекти розвитку особистості за І. Огієнком), кандидата філологічних наук, доцента Л. Громик з Кам'янця-Подільського («Книга нашого буття на чужині» Івана Огієнка: проблема формування національної ідентичності), кандидата психологічних наук, професора Т. Дуткевич із Кам'янця-Подільського (Психологічний портрет українця у творах Івана Огієнка) та інших. Чимало запитань викликали доповіді докторів педагогічних наук, професорів М. Пентиліук із Херсона (Культуромовний підхід до виховання особистості в контексті наукової спадщини І. Огієнка) та Н. Бахмат із Кам'янця-Подільського (Педагогічні ідеї Івана Огієнка в сучасній практиці підготовки вчителів нової генерації).

В секції «Іван Огієнко як письменник, літературознавець, перекладач» головними виявились доповіді доктора філологічних наук, професора О. Рарицького з Кам'янця-Подільського («Слово о полку Ігоревім» як літературна й історична пам'ятка в науковій рецепції та інтерпретації Івана Огієнка), доктора філологічних наук, професора В. Біляцької з Дніпра (Історична ретроспектива й фольклорна традиція в поемі І. Огієнка «Недоспівана пісня»), кандидата філологічних наук, доцента О. Сінченка з Києва (Релігійність Тараса Шевченка в інтерпретаціях Івана Огієнка та Євгена Сверстюка), кандидата педагогічних наук Л. Бондаренко із Херсона (Внесок Івана Огієнка у розвиток української літературної критики), кандидати філологічних наук, доценти А. Третяченко з Тирасполя (Політематичність епістолярної творчості Івана Огієнка).

Зацікавлена атмосфера панувала в секції «Мовознавчі студії Івана Огієнка», тон у роботі якої задали доповіді доктора філологічних наук, професора І. Кочан зі Львова та кандидатів філологічних наук, доцентів Б. Коваленка з Кам'янця-Подільського, В. Вітюк із Луцька, Т. Сукаленко з Ірпіня, В. Тимкова з Вінниці; Н. Дзюбак, А. Уманець, О. Галайбиди і В. Казимір із Кам'янця-Подільського.

У секції «Іван Огієнко і державотворчі процеси в Україні» акцентувалася увага слухачів на доповідях доцента Л. Починок з Кам'янця-Подільського про ідею державотворення в осмисленні І. Огієнка та О. Кобилянської, старшого наукового співробітника Н. Баштової з Києва про національну ідею І. Огієнка в історико-культурній рецепції Г. Костюка, доцентів О. Дутко та І. Лебідь із Кам'янця-Подільського про діяльність І. Огієнка в контексті національно-культурного відродження в умовах Національної революції 1917–1920 рр. й інших.

Серед найбільш цікавих на секції «Література Поділля у контексті світової класики» слід виділити доповіді доктора філоло-

гічних наук, професора О. Борзенка з Харкова «Міф про втрачену гармонію в поезії В. Свідзінського», кандидата філологічних наук, доцента І. Немченка із Херсона «Художня модель степу в творчості поета-подолянина В. Загороднюка», кандидата філологічних наук, доцента Н. Лаврусевич із Кам'янця-Подільського «Подільська тема в поезії Н. Кашук».

У числі виголошених доповідей на секції «Історія Поділля у європейському та всесвітньому контексті» особливий інтерес викликали виступи кандидатів історичних наук В. Байдича і Ю. Олійника з Хмельницького про університетське життя в м. Кам'янці-Подільському в січні – березні 1919 р., аспірантів О. Марчука і Р. Лясковича з Кам'янця-Подільського про військові питання в діяльності головноуповноваженого уряду УНР І. Огієнка та про мемуари і спогади про організацію і проведення мобілізації до українського війська в Східній Галичині наприкінці 1918 – в середині 1919 рр.

Жвавий інтерес в учасників секції «Актуальні проблеми української та всесвітньої історії» викликали доповіді доктора історичних наук, доцента А. Скрипника з Кам'янця-Подільського про генезу служби польської шляхти в державних установах та органах самоврядування Правобережної України наприкінці XVIII – у XIX ст., доктора історичних наук, професора А. Криськова з Тернополя про ефективність використання земельних ресурсів в аграрному секторі губерній Правобережжя другої половини XIX ст., докторів історичних наук, професорів А. Філінока з Кам'янця-Подільського, Г. Мендікулової з Алмати (Казахстан) і аспіранта Ю. Клімчука з Кам'янця-Подільського про участь представників України та Казахстану у французькому Русі Опору періоду Другої світової війни через призму транснаціонального підходу, кандидатів історичних наук, доцентів С. Олійника і С. Трубчанінова відповідно про діяльність російської окупаційної влади щодо організації навчального процесу в школах Косівщини у 1916 р. і про значення праць академіка І. Підоплічка для досліджень історичної географії України давньої доби та ін.

У рамках конференції було проведено презентації двох книг: «Відлуння світу. Історія подорожей та пригод мого життя» Соломеї Регіні де Пільштин, яку провів учасник форуму і перекладач І. Набитович, і другого видання праці «Євреї та українці: тисячоліття співіснування» американсько-канадського історика українського походження П.-Р. Магочія і американського дослідника Й. Петровського-Штерна, котре представив регіональний менеджер міжнародної фундації «Українсько-Єврейська зустріч» в Україні В. Гриневич.

Для учасників міжнародної конференції була також прочитана і презентована в паперовому варіанті лекція чинного ректора університету професора С. Копилова і экс-ректора, вишу, професора О. Завальнюка «Першопроходець: Іван Огієнка – освітянин, будівничий, ректор Кам'янець-Подільського державного українського університету».

Предметом дискусій ще однієї секції стало питання про історію та сучасність медіадосліджень. Зокрема, доктор наук із соціальних комунікацій. Професор Н. Зикун зосередила увагу на змінах конфігурації системи журналістських жанрів як відповіді на сучасні тенденції суспільного розвитку. Кандидат наук з масової комунікації М. Мікагнавідзе з Тбілісі (Грузія) головний акцент зробила на історичному аспекті комунікативних зв'язків України в першій чверті ХХ ст. Водночас кандидат наук із соціальних комунікацій О. Почапська з Кам'янця-Подільського розкрила освітні ідеали І. Огієнка та радянської студентської періодики: інформаційний вакуум як стратегічна домінанта радянської пропаганди (на матеріалі аналізу газети «Радянський студент» Кам'янець-Подільського державного університету).

Не менш змістовною виявилась робота секції «Сучасна філологічна наука в руслі традицій Івана Огієнка», в рамках якої обговорили доповіді кандидата філологічних наук, доцента Т. Сукаленко з Ірпіня про лінгвокультурний типаж «пані» в українському художньому дискурсі ХІХ ст., кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника Г. Ноги з Тирасполя про етику як повсякденну практику: виховні ідеали в епістолярії Григорія Сковороди, а також кандидатів філологічних наук, старших викладачів О. Литвинюк та І. Свідер із Кам'янця-Подільського про роль англійської і німецької мов для українських науковців й про проблеми вивчення речового образу на ранньому етапі становлення літератури.

За результатами конференції доповіді і повідомлення її учасників публікуються в фахових наукових виданнях «Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки» та «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки» за 2018 р.

Для учасників конференції були проведені екскурсії по історичних місцях Національного історико-культурного заповідника «Кам'янець» і музеях міста.

Завершуючи науковий форум, його учасники наголосили змістовному характері і багатогранності роботи та особливій важливості конференції в рамках відзначення сторіччя заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Отримано: 24.10.2018